

Helyreigazítás

Revidiálnom kell az álláspontomat, melyet a „Szkender bég konyak” és a „Hunyadi János keserűvíz” ismeretségének összehasonlításában tettem az „Albániában jártam” című szösszenetem „Epilógusában”.

Íme a történet:

Egy Thüringiából, a szabadabb elvű Magyarországra a napóleoni háborúk után áttelepült posztókereskedő család **András** nevű gyermeke már Kőszegen született meg, 1815-ben. A szabadgondolkodású ifjú megértvén Kossuth Lajos hívó szavát, belépett a Honi Védegyletbe, Pestre költözött és a **Fekete Kutyához** címzett üzletet nyitott a Váci utcában. A biznisz jól ment. A kuncsaftok egymásnak adták a kilincset, mivel **Saxlehner** úr kiváló minőségű, valóban „soha el nem szakadó” árut forgalmazott.

Történt, 1862 nyarának egyik verőfényes reggelén, hogy egy bőbeszédű úr nyitott be az üzletbe és három férfiúi pantallóra valót kért abból a híres „elnyúhetetlenből”. Míg a boltos az árut mérte, addig **Mayer János** (*mert ez volt a vevő böcsületes neve*) elpanaszolta, hogy milyen keserű az Ő sorsa. Az Úr elszólította párját, így rászakadt mindhárom vásott, gatyaszagató kölykük nevelése. Áldott jó asszony volt, még a természet is megsiratta. Az ég beborult. A jégverésben a fák lehullatták leveleiket. A kutakban meg, megkeseredett a víz. Annyira keserű lett, hogy még az állatok: se a lovak, se a tyúkok, de még a macska sem hajlandó inni belőle. Amikor meg a szerencsétlen Bonifác, a család (*most már csonka-család*) kedvenc számára kínjában, hogy szomjan ne halljon ivott belőle... No, akkor olyan, de olyan hasmenést kapott, hogy még a lódoktor is csak a hasát fogva csak kacagni tudott.

Hitte is, meg nem is a történetet az üzlettulajdonos Saxlehner András így aztán zseniális ötlete támadt. Azt ajánlotta Mayer úrnak, hogy ha hoz neki ebből az istenverte keserűvízből egy demizsonnal, akkor a kialkudott ár feléért kapja meg a nadrágszövetet. Erre az ajánlatra főhősünk igent bólintott. Megfordult. Kirohant és gyorsan keresztet vetett, hiszen egy bolonddal hozta őt össze az Isten.. Haza hajtott, és még az nap megjelent a kért demizson keserűvízzel. (*Meg is kapta féláron a beígért szövetet. Saxlehner András világ életében, így már akkor is megtartotta a szavát.*)

A következő hetekben történetünk posztókereskedő főhőse megvizsgáltatta a kapott vízmintát, különösen az emberi emésztésre gyakorolt hatása érdekelte. Mivel a szakemberek válasza pozitív volt, így András mester egy ellenállhatatlan, 4000 aranykoronás ajánlatot adott a közel 40 hektáros területre, mellyel az az Ő tulajdonába került. Kutakat ásott, és 1863-ban Hunyadi János márkanéven palackozni kezdték a gyógyvizet. Hat év múltán már nem csak itthon, hanem a fejlett világ több országában, a rendszeres mozgásról leszokott „gazdagok” keresett *gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítménye* lett a „**Hunyadi János keserűvíz**”

A hihetetlen gyorsan növekvő kereslet kielégítésére korszerűsíteni kellett a kitermeléstől az eladásig az gyógyvíz üzletet. 70 kutat ástak, melyeket kerámia burkolatú csövek kötöttek össze a telep legmélyebb helyére elhelyezett gyűjtőmedencékkel. (*Így nem kellett szivattyúk.*) 1886-ban szabadalmaztattak egy palackozó gépet, amely óránként akár 10.000 üveg megtöltésére is alkalmas volt. 1888-ban a cég saját költségén 2,5 km-es magánvasutat épített a Kelenföldi pályaudvarig a szállítás megkönnyítésére és felgyorsítása érdekében. A marketing munkában is élen járt a Saxlehner cég. Többnyelvű ismertetőiben neves orvosok és vegyészek méltatták (*jó pénzért*) a gyógyvíz áldásos hatását. (*Ha már akkor lett volna tv, akkor várhatóan az időjárás jelentés előtt a keserűvizet reklámozták volna a „Saxlehnerdából”.*) Különben a viagra helyett valóban jól alkalmazható lehetett, hiszen ezt fogyasztva bőséges gyermekáldásban részesült a Saxlehner család is. Így a párizsi, a londoni és a new yorki irodát is egy-egy fia vezethette a cégalapítónak.

Ezzel eljutottunk ahhoz a ponthoz, mely alapján ki kell jelentenem, hogy a II. világháború kitöréséig a Hunyadi János márkanévvel védett gyógyvíz **világhírnévre** tett szert, míg a Szkanderbégről elnevezett albán konyak, még nem is létezett. Arról, hogy ma rosszabb a keserűvíz marketingje, mint a konyaké már nem Hunyadi János, tehet.

Talán nem csak véletlen, hogy kutatásaim során, általam és környezetem által méltán csodált Postamúzeum épületének eredeti tulajdonosára, Saxlehner Andrásra bukkantam. Nem állhatom meg, hogy végezetül ne szóljak néhány szót fővárosunk ezen büszkeségéről.

A budapesti Saxlehner palota

Az Andrassy út 3. szám alatt épült fel Budapest egyik legelegánsabb bérpalotája 1886-ban, Czeigler Győző műegyetemi tanár tervei alapján, Pucher József kivitelezésében. A festett üveglakokat Róth Miksa, a belső freskót Lotz Károly készítette. *(Csak a lépcsőházi gyógyvízfogyasztást és a fürdözést magasztaló freskókhoz 5 kg 24 karátos aranyfüst lett felhasználva.)* Az első emeleten alakították ki Saxlehner Andrásné, Pelikán Emma operaénekesnő 10 szobás otthonát. *(Ez volt maga korának legfényűzőbb nagypolgári lakása.)* A zeneszalonnennyezetén az énekesnő kedvenc zeneszerzőinek *(Bach, Beethoven, Haydn és Mozart)* stukkói találhatóak. A tükörterem kandallója carrarai márványból készült. Az ebédlőt étellift kötötte össze a konyhával. A hátsó szárnyon voltak a cég irodái. A felső emeletet pedig drága bérlakásként értékesítették, de itt éltek a cégalapító fiai: Andor, Árpád, Tibor és Ernő is.

Saxlehner András halála, 1889 után felesége és gyermekei vitték tovább az üzletet. Az Andrassy úti palota 1938-ig maradt a birtokukban. Ekkor, *(még jó időben)* eladtak mindent a Gyáriparosok Országos Szövetségének, és emigráltak. A GYOSZ-tól bérelte a család lakosztályait a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége (MABEOSZ) egészen 1972-ig amikor is a Postamúzeum költözött az I. emelet összes, és a felső emeletek jó néhány helységébe. Ez az akció mentette meg a Rákosi időszakban a palotát a feldarabolástól. A lépcsőházi és beltéri freskókat 1988-1990 között restaurálták. A Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány 2000-ben kicseréltette a villamos hálózatot és a fali selyemkárpitot. Restaurálták a csillárokat és konzerválták a faburkolatot. *(Az épület a világörökség része lett. Műemléki védelmet élvez.)* Mindezek után 2004-ben, a palota tulajdonjogával rendelkező VI. kerületi Önkormányzat eladta az épületet. *(A perek sorozata azóta is folyik, méltányos, a valós és a megfizethető árról.)* Az épület múzeumi része, vagyis a csodálatos 10 szobás, felújított nagypolgári lakás pedig üresen áll.

Budapest, 2014. augusztus 29.

(Keresztelő Szent János fejevételének napja. A törökök szerencse napja. 1521-ben Nándorfehérvárt, 1541-ben Budát foglalták el ezen a napon, és 1526-ban ekkor volt a mohácsi csatavesztés is.)

dr. Horváth László Ferenc